

Dues actuacions amb vint anys de diferència. Als anys setanta (esquerra) i als noranta (dreta). En recitals més recollits o en aplecs multitudinaris en una plaça de bous, Al Tall ha sabut fer vibrar els escenaris.

Al Tall, 25 anys

Un quart de segle
posant nous colors
a la música tradicional,
assumint la veu
d'un poble,
aquest és l'aniversari
que celebra, enguany,
Al Tall.

I ho fa de la millor
manera possible,
amb projectes nous
i la fermesa de sempre.

“**C**om comencem?”, expliquen que li van preguntar a Joan Fuster, quan tot just s'acabava de formar el grup. Havien anat a casa seva, a Sueca, com qui visita l'oracle, i ell va complir el seu paper: “Tothom comença començant”, va respondre, lacònic i concret.

I així ho van fer. Des d'aleshores, així ho fan, en cada aniversari. Fins i tot ara, que han arribat als vint-i-cinc anys d'existència –i es diu aviat–, Vicent Torrent, *alma mater* d'Al Tall junt amb Manolo Miralles, afirma sense embuts que ells continuen començant: “Sempre hi ha coses noves per fer”. I no és una frase de conveniència, aquesta, que si Torrent somriu i s'exclama, tot resseguint el periple musical i vital del conjunt, és quan explica els nous projectes, que li brillen els ulls.

I és que cent vint músics dalt d'un escenari són més que una perspectiva engrescadora. L'esdeveniment serà els propers dies 1 i 2 de desembre, a l'Auditori de Torrent, on Al Tall, acompanyat de la Banda Simfònica d'aquest

municipi de l'Horta i els amics de sempre (la veu inconfusible de Miquel Gil, que deixà el grup a mitjan anys vuitanta i tornarà a unir-se a Al Tall per a l'ocasió), repassarà els seus clàssics i oferirà, com a tema central, la cantata “Quan el mal ve d'Almansa”. I tot, en una nova revisió que inclou els arranjaments per a banda. “És esborronador –explica Vicent Torrent–, trobar una cançó com ara ‘Lladres’ potenciada per una banda de cent deu músics més que brillants, potents”. Després, d'aquestes actuacions en directe n'editaran un disc. Serà el seu regal d'aniversari per a tots els qui s'han emocionat, han ballat, han anat de festa o han après algun bocí d'història amb les cançons que ens han brindat durant aquest fructífer quart de segle.

Des d'abans de la creació del grup, des d'aquelles *folksongades* –com anomenaven els seus recitals– de l'Equip València Folk nascut després d'una visita a la Cova del Drac i a l'empara d'un moviment que sacsejava Barcelona a final dels seixanta, el compromís d'aquests músics, que un bon dia es

COL·LECCIÓ: SOLERDAD DESERIS / CARLES FRANCESC / SOLERDAD DESERIS

D'esquerra a dreta i de dalt a baix, la riulla d'Enric Ortega al Palau de la Música, l'any 1978; l'any 1980, cantant "Miquel Grau" a Alacant; i l'actual formació encomanant-se a Sant Rorro.

van trobar i van decidir "anar al tall", no ha deixat de fer-se explícit, d'una manera o altra, en tots els seus treballs. Perquè l'obra del grup ("nascut del poble i poble ell mateix", com afirmava V.A. Estellés) ja és inseparable del procés de recuperació nacional del País Valencià i, per extensió, de tots els Països Catalans. Moltes de les seves

cançons, que, bo i seguint els plantejaments de la *ripropposta* italiana, parlen de les qüestions del moment sobre una estructura musical tradicional (que ve a ser les "vares", l'estructura fixa sobre la qual els músics s'obren a la variació o la improvisació amb els "tocs", les melodies, i d'aquí el títol del seu disc, de l'any 1983, *Tocs i vares*), s'han

convertit en autèntics himnes populars. Des de l'impressionant cant a Miquel Grau fins al "no en volem cap", passant pel tio Canya que, amb el temps, ha esdevingut un personatge amb identitat pròpia en la iconografia nacional. Músiques, lletres i històries d'Al Tall han passat a formar part del patrimoni col·lectiu. Ells se senten orgullosos d'haver pogut unir sensibilitats de diverses generacions. "A més –continua Vicent Torrent–, també és saludable per al país, que aquí som molt fallers de caràcter, sempre estem cremant i començant de nou i això fa que coste construir i progressar".

Ha plogut molt, des que Miquel Gil, Manolo Miralles i Vicent Torrent van presentar el seu primer disc, *Cançó popular del País Valencià*, l'any 1976, a Casa Cesàreo, un restaurant de València que ja ha desaparegut. Des d'aleshores han actuat al Zeleste i al Palau de la Música i a moltes, moltes places de bous plenes a vessar de senyeres i pancartes, però en aquell primer treball ja s'hi pot trobar un bon feix dels trets distintius d'Al Tall que els han acompanyat al llarg de la seva trajectòria. Des dels dibuixos de Manolo Boix ("que ha estat, per a nosaltres, un membre més del grup") fins a la concepció musical. I és que si fins aleshores, com comenta Torrent, "la dolçaina només eixia en les processons", ells van optar per la barreja d'instruments elèctrics amb els tradicionals i van omplir el disc de guitarres i flautes dolces, flauta travessera, guitarró, llaüt, bandúrria i dolçaina, *bouzuki*, mandolina, contrabaix, percussions i baix elèctric. Després, de mica en mica, a mesura que n'anaven aprenent, n'hi anirien incorporant altres instruments: llaudí, panderos, castanyoles, canyes, triangle... o, com deia Enric Ortega, "cascavells, rasca-rasca, nyaca-nyaca, xucu-xucu, paca-paca, clo-clocló".

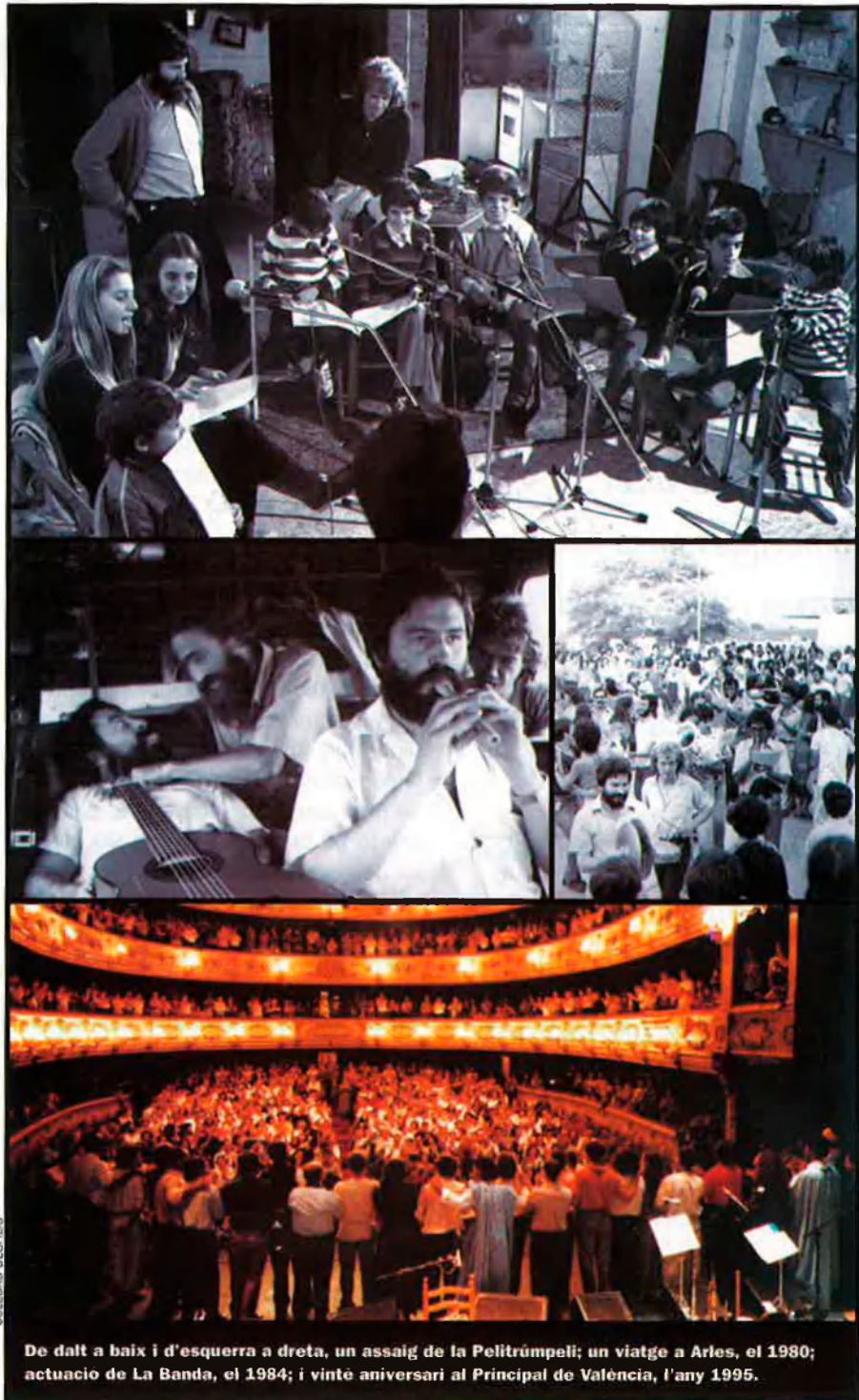
Enric Ortega, que es va afegir al grup en el disc *Deixeu que rode la roda* (1976-77), va morir el maig de 1978, després d'haver compost el cant d'homenatge a Miquel Grau i de participar en el treball més festiu d'Al Tall: "Posa vi, posa vi, posa vi". Sense la vitalitat d'Enric Ortega, afable animador del

grup, van passar “una temporada fotuda fotuda. Ell era la nostra benzina i ens va costar tornar a trobar-nos bé dalt d’un escenari sense que hi fos”.

Després, però, va arribar la cantata d’Almansa (1979) i el *Som de la Pelitrúmpeli* (1980), obres singulars i ben diferents i mostra, totes dues, de la capacitat creativa d’una formació que no deixa de sorprendre la concurrència. La primera, un dels treballs cabdals en la seva discografia, un disc unitari amb temes independents que insta a la reflexió històrica en clau d’actualitat tot repassant la guerra de 1707-14. I després d’ensenyar “com van esclafar un país”, Al Tall ens va regalar, al costat dels xiquets i xiquetes de “La nostra escola comarcal” de Picassent, un conte musical –i cançonat– creat amb la intenció d’ajudar a cobrir part del buit que hi havia –i que hi continua havent, en gran mesura– en la música per a mainada. Vicent Torrent explica, rient, com aquest disc que començava amb la cantarella inventada per l’avi Vicentet de l’Alcúdia (“Patilles tòrtiques, dum peluquèstricum, som de l’airú. Som de la pelitrúmpeli...”) els ha costat que “molts pares ens maleixin, exhausts de sentir el disc una vegada i una altra i una altra”.

Amb la participació als Rescontres de la Mar, a Occitània, al costat de grups grecs, occitans, turcs, àrabs i italians, Al Tall va trobar una fórmula que havia d’exportar a les diverses Trobades de Música del Mediterrani que van organitzar durant deu anys a València. Fruit d’aquests contactes en va sorgir tant la reafirmació en la seva línia de fusió mediterrània com el disc conjunt amb Maria del Mar Bonet (1982) o les posteriors col·laboracions amb Muluk El Hwa (a *Xarq-al-Andalus*, el 1985) i Joan-Maria Carlotti, el músic occità que, a *Xavier “el Coixo”* (1988-89), va trenca el monolingüisme d’Al Tall en cantar, amb ell, en occità. Entremig, van viure l’aventura de La Banda –premonició de l’actual celebració dels 25 anys?–, un *alter ego* fester que apareixia a la segona meitat dels concerts i que va editar un disc, l’any 1984.

Els monogràfics, una constant al llarg de la trajectòria d’Al Tall, van trobar en

De dalt a baix i d’esquerra a dreta, un assaig de la Pelitrúmpeli; un viatge a Arles, el 1980; actuació de La Banda, el 1984; i vintè aniversari al Principal de València, l’any 1995.

SOLEDA D’ESPILS

el fenomen de la immigració, el fil conductor per trenar l’*Europ-Eu!* que van presentar el 1994. L’any següent van celebrar el vintè aniversari en el teatre Principal de València ple de gom a gom. “La participació total”, en va dir l’escultor Andreu Alfaro. Després va arribar *La nit*, el darrer àlbum, fins ara, d’Al Tall, amb el cant-himne “Viurem”

(“per damunt de bords i lladres”). “Ara diuen que no és temps de reivindicar però, és que no podem cantar el que ens done la gana de cantar?”, diu Torrent.

És clar que sí. Si us plau, no deixeu mai de fer-ho. Per molts anys, doncs, Al Tall. I per molts més!

Núria Cadenas